

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Slovenská predavačka.

Štyri milliony na ľudové školy.

Vo štvrok prijali vyslanci celkom v tichosti bez všetkej dišputy veľavýznamný návrh zákona. Je to návrh zákona, dľa ktorého minister verejnej výučby chce štyri milliony zlatých obrátiť na stavanie cieľuzodpovedných budov pre ľudové školy.

Dľa tohoto návrhu zo štátnej pokladnice vynaloží sa jeden million na stavanie školských budov v 196 takých obciach, kde je štátna škola síce v štátnej budove umiestnená, tieto budovy ale ani najmenej nezodpovedajú cieľu ani zo zdravotníckych, ani z vyučovacích ohľadov. Na miesto týchto budov postaví štát 196 nových cieľuprimeraných školských budov. Tým ale, že štát postaví v 196-tych obciach školské budovy pre ľudové školy, dnešnému nedostatku sa len čiastočne odpomôže, lebo okrem hore udaných 196 škôl je ešte asi poltrefa sto takých štátnych škôl ktoré sú umiestené v neprihodných alebo až veľmi malých súkromných budovách.

Minister verejnej výučby týmto vo vyárendovaných súkromných domoch umiesteným školám chce trojmillionovou požíčkou pomôcť ku školskej budove, asíce tak že by školskú budovu postavila na štátu patriacom grunte z požíčaných peňazí patričná obec, a túto budovu potom vzal by do árendy štát, a toľko by platil od nej ročitej árendy, žeby patričná obec touto árendou potom zaokryla ročitú amortisáciu od vypožičanej summy; po splatení požíčky školská budova prešla by do majetku štátu. Inými slovami povedané, obec by prišla k peknej školskej budove bez najmenšieho obťaženia svojej pokladnice. Lebo ačkoľvek by obec vyzdvihla požíčku na budovu, preda sa by ju zplatil štát tým spôsobom, že by platil toľko árendy, koľko bude musieť platiť cez istý počet rokov obec na splácanie vyzdvihnutej požíčky. Ale týmto spôsobom príde aj štát bez zvláštneho obťaženia ku zdravej školskej budove. Keď tie obce, v ktorých je dnes štátna škola vo vyárendovanej budove umiestnená, z vypožičaných peňazí vystavia nové školské budovy, k čomu sa vyzaduje asi 3 milliony zlatých, bude štát ročite asi 150—160 tisíc zlatých amortisácie platiť od tej summy, tedy len asi o 50 tisíc zlatých viac, než koľko platí teraz árendy. V tom páde ale, že bude za 30 rokov platiť ročite 150 tisíc amortisácie, nadobudne si za 30 rokov poltrefa sto dobrých školských budov, kdežto pri platení árendy nezadováži si ničoho.

Aby sme tým lepšie porozumeli a nahliadli významnosť tohoto návrhu, z ktorého sa o krátky čas stane už zákon, musíme sa kus nazad obzrieť na vývin našich ľudových škôl.

Základ vývinu našich ľudových škôl položený bol 38 mym zákonným článkom z r. 1868. Zákon tento nakladá, že každé dieťa musí do 12-ho roku do školy chodiť. Následkom tohoto zákona počet školu navštevujúcich detí sa značne rozmnožil, čoho prirodzeným následkom bolo, že sa musel aj počet ľudových škôl až veľmi rozmnožiť. V 70. rokoch, keď sa najtuhšie pracovalo na reorganizovaní štátneho života, novozaložené ľudové školy boli dočasne umiestnené zväčša vo vyárendovaných cieľu nezodpovedných domoch; stalo sa to vtedy v tej domnienke, že sa tomuto nedostatku v najbližšej budúcnosti odpomôže. Medzi tým ale dostavily sa finančné nesnádze a štát nielen že nebol vstave postarať sa o cieľu primeranejšie umiestnenie ľudových škôl, lež ponevác bolo nevyhnutne potrebné aj nové ľudové školy zakladať, umiestnenie škôl vo vyárendovaných budovách začalo prichádzať celkom do zvyku. Samo sebou sa rozumie, že takéto umiestnenie školy len zriedkakedy zodpovedalo vychovávacím požiadavkám, lebo vyárendované budovy boli k celkom iným cieľom stavané. Štát prinutený bol uspokojiť sa s takými miestnosťami, jaké práve dostal a táto okolnosť je príčinou toho, že veľká časť štátnych škôl nachádza sa v úzkych, často nezdravých, nečistých staviskách.

Uhorský zákonodarský sbor usiloval sa dvakrát odpomôcť tomuto nedostatku. Roku 1884-ho dostal bývalý minister výučby Trefort splnomocnenie, aby vyzdvihol 500 000-zlatovú, r. 1890-ho ale gróf Csáky bol splnomocnený k vyzdvihnutiu 200.000-zlatovej požíčky, z ktorých peňazí mali byť tam vystavené školské budovy, kde bolo najpotrebnejšie. Lenže čože to bolo tých 700 tisíc zlatých, keď sa potrebovaly milliony.

Keď terajší minister verejnej výučby Július Wlassics prevzal vedenie ministeriuma, bolo ešte vždy vyše 300 štátnych ľudových škôl umiestené vo vyárendovaných budovách. Minister Wlassics nechcel a ani nemohol trpeť tento neriad. Minister cítil, že musí auktoritu štátu voči konfessiam a národnosťam zachrániť, lebo od týchto žiadal, aby školy ich boli zákonu zodpovedne umiestené, a čo žiada od konfessii a národností, to musí ale v prvom rade spraviť so štátnymi školami, to čižto musí tiež zaopatriť požiadavkám zákona zodpovedajúcimi budovami.

Iba teraz sa nachádza minister v tom príjemnom rozpolžení, že môže zaopatriť štátne školy cieľu zodpovednými budovami. Návrh zákona, ktorý poskytuje ministrovi výučby potrebné peňazité prostriedky k vystaveniu potrebných školských budov, prijaly všetky parlamentárne

stránky s tou najväčšou radosťou. Návrh tento prijíma vďačne aj široké obecnstvo, ktorého dievky musely sa dosiaľ tiskať v úzkych nezdravých učebných sieňach. Ale tešia sa tomuto návrhu aj učitelia, ktorí mali dosiaľ mizerné byty; teraz ale postavením nových školských budov prídu aj oni k priestanným bytom.

Aj z hospodárskeho stanoviska návrh tento je pozoruhodný. V tých obciach, kde sa budú nové školy stavať, tamoj i remeselníci zarobia si značný groš.

Slovo k rodákom.

Po dlhotrvanlivých ostrých dišputách konečne bol prijatý návrh zákona o kuriálnom súdobníctve v záležitostiach volebných. V celku všeobecne prajne bol prijatý a len dva body potkaly sa s odporom: menovite onen bod, ktorý za dovolené uznáva počas voľby zaopatrenie voličov pokrmom a predpražou, a po druhé oné ustanovenie, ktoré zapovedá kňazom nadužívanie úradnej moci. Čo sa prvého bodu dotýka, ovšem aj ten by mohol byť v mnohom príčinou tomu, žeby spôsobilí, no chudobní mužovia neprišli do snemu: no nesmieme zabudnúť, že bod tento nerozkazuje, ale len dovoľuje doviezť občanov na miesto voľby a tam ich počas voľby pokrmom zaopatriť. Kto to urobí nechce, nie je nútený k tomu, a neprístupní, upovedomeli voličia to ani žiadať nebudú, ba ani neprijmu.

O mnoho závažnejšie boly body oproti zneužívaniu a nadužívaniu kňazskej úradnej moci smerujúce. Keby nie iné, tedy oné bezuzdné reči ľudárov, ktoré oproti týmto nariadeniam povedali, dostatočné by boly k tomu, aby v označenom zákone tieto body a nariadenia sa nachodily. Základom tohoto zákona je čistá a úplná rovnoprávnosť, alebo, čo je jednomu dovolené, to nenie zakázané druhému, a čo zapovedá sa tomuto, nenie dovolené ani tamtomu. Ľudári ale vynútili chceli, že aby kňazom nielen tak, ako každému inému občanovi, dovolené bolo vplývať na voľby, lež aby oni mali okrem toho ešte výsadu strašiť veriacich a nútiť ich i cirkevnými pokutami k tomu, aby len toho volili, koho im oni odporúčajú a dovoľia. Pravda a rovnoprávnosť zvíťazila a my úfame sa, že budeme mať čisté voľby. — Dal by Pán Boh.

Čisté snemové voľby to budú mať za následok, že zákonodarský sbor pozostávať bude z takých a tých mužov, akých a ktorých väčšina volebného obecnstva dôverou svojou počtí, a tak nimi donesené zákony budú i formálne vôľou väčšiny národa.

No, bárs je to ako potešiteľné, predsa neradno a nevoľno nám je tu zastať. Zákon, bárs aký dobrý, spôsobilý, spravodlivý a prísny tým, že je donesený a uhodnovernený je ešte len mrtvou literou a živým sa len tak stane, keď bude do života v platnosť uvedený. Do života uvedenie a upotrebovanie zákonov závisí od výkonnej moci štátnej. Vážna, dôležitá je moc zákonodarná v štáte, no nie menej závažná a dôležitá je aj moc výkonná. Ba skúsenosť nás učí, že táto posledná je ešte dôležitejšou. Múdre, spravodlivé, slušné užívanie zákona vstave je i plansie zákony snesiteľnými urobí, a zase dobré môžu zlým užívaním k záhube slúžiť. A preto je nevyhnutne potrebné, aby orgány výkonnej moci, — tedy úradníctvo, — schopné a ochotné boly k plneniu svojej veľavážnej úlohy.

Keď postarala sa vláda a snem, aby voľby snemové boly čisté, postarať sa nutno, aby voľby stoličných výborníkov a voľby administratívneho úradníctva tiež očistené boly od protizákonného vplyvu a nátlaku na celej čiare. Čo robí administrácia našu nedostatočnou, nespoľahlivou, ba zlou? Istotne len odrodený, pokazený spôsob volieb. Vplyv a nátlak rodín a miestnych potentátov. My žiadame si a túžebne očakávame soštatnenie administrácie, no nútenými sa byť cítime otvorene vypovedať aj to, že čo najsúrnejšiu a neomeškatelnú predprácu soštatnenia požadujeme čistotu volieb úradníctva, nielen aby sa tak úradovanie i dotiaľ polepšilo, ale zvlášte preto, aby súce a spoľahlivé živly našlo prídúce soštatnenie. Za úradníctvo zodpovedná je patričná stolica a jej veškerí daň platiaci obyvatelia, — príklad nám dáva stolica aradská, — čo z toho nasleduje? Nasleduje to, že pri voľbe úradníkov neobmedzené a slobodné právo majú mať výborníci stoliční neobmedzené žiadnym vplyvom a nátlakom. Nenie cieľom úrady rozdávať bárs akým osobám, lež na isté stanice hľadať primerané sily, schopnosti a rázy. A my presvedčení sme, že nová doba i v tomto ohľade prinesie nám uspokojenie; my presvedčení sme, že i na tomto poli nastal čas slobodnej voľby, a že len od oprávnených závisí, či chcú práva svoje v prospech a v záujme všeobecnosti využítkovať, alebo či plnenie svätých povinností zanedbať. My to prvé chceme veriť, a dá Boh, že sa nesklameme.

Pritom všetkom nekocháme sa priveľkými nádejami. Vieme dobre, že obecnstvo naše behom mnohých rokov odvyklo samostatne sa pohybovať, že — sfa by pod kuratelu postavené — navyklo na to, aby iní zaň mysleli, rozhodovali, a ono len hotové ustálenia svojím odobrením v platnosť uvádzalo. Bolo to pohodlné, bolo to ľahodné, no ale aj často škodlivé, vždy ale potupujúce.

Slobodný občan slobodnej vlasti nesmie sa zriecť žiadneho verejného práva, lebo to právo je nielen jeho lež celého národa, a nesmie sa odťahnuť od plnenia verejnej občianskej povinnosti, bárs mu to často aj krušno padne a preň nemilé osobné následky mať môže, bo povinnosti tie sú mu nielen v osobnom záujme, lež k všeobecnému dobru a prospechu určené.

A preto preč s nedbanlivosťou, netečnosťou, pohodlím; vlast volá a káže: používajme svedomite svoje občianske práva a plňme prísne povinnosti.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Návrh zákona o bursovej dani. O čom sa tak mnoho hovorilo, čo mnohí očakávali jako spásu krajiny, to slovo stane sa najbližšie telom. Slovo toto je *bursová daň*. Finančný minister v piatok, 5-ho mája predostrel návrh zákona o odanení bursy. Otázka odanenia bursy bola vždy skutočným strašidlom, ktorým sa vyhrážali gazdovia bursovým špekulantom, privolávajúc im „príde na psa mráz“. Otázka táto bola v rukách ľudárov dlhý čas na oko dosť dobrým dôvodom zato, že liberálna vláda iba statkárov odaňuje, kdežto bursianeri behom pár dní prídu často ku millionom, bez toho aby platili od tejto výhry daň.

A teraz odrazu zmení sa všetko. Bursianeri budú odanení. A oni sa snáď najlepšie tešia návrhu zákona o odanení bursy, lebo teraz už aspoň vidia, jako vyzerá ten „bobo“, ktorým ich už tak dlhý čas strašili. Ale návrhu tomuto tešia sa nielen bursianeri, lež aj ľudári, ktorí si odanenie bursy považujú za svoje víťazstvo. A konečne teší sa tomuto návrhu aj veškeré obecnstvo, ktoré vidí, že aj bursianeri platia daň.

Čo sa týče samej dani, z tej bude mať krajina pomerne malé prijmy. Odanenie bursy prevedie sa u nás na tom samom základe, na jakom sú odané bursy v endzozemsku. Asíce pri kúpe alebo predaji cenných papierov bude sa platiť od každých 2000 korún 10 halierov bursovej dane. Vyššiu daň preto není radno uviesť, lebo obeh v cenných papieroch na našej burse je aj tak veľmi slabý, a keby cenné papiere byly tuhšie odané, tak by to len škodilo burse, bez toho aby krajina mala z toho osohu.

Podotknúť musíme ale, že odanenie bursy není víťazstvom ľudárov. Odanenie bursy študovalo sa už pod ministerstvom Wekerleho, keď o ľudároch neboť ani reči. Ostatne so skormúteným srdcom musíme soznat, že naši finanční ministri není sú taki ľudia, ktorých by bolo treba veľmi núkať k odaneniu toho lebo iného odvetvia. Dosiaľ jedon každý finančný minister vďačne vyvrhol na všetko daň, načo sa dalo vyvrhnúť bez oškodenia zájmov kra-

jiny. Nemiestne alebo predčasné odanenie bursy bolo by krajine na každý pád viac škody zapríčinilo, než osohu; lebo v záujme našom leží, aby sme do krajiny vábili kapitále a nie odpudzovali. Vábiť ich ale nebudeme, keď bursu až veľmi odaníme. Úfame sa že, finančným ministrom navrhnuté mierne odanenie nebude škodiť obehu bursy a neodpudí od nás tých kapitalistov, ktorí tu v našej krajine chcú svojimi peniazmi rozličné podniky zakladať.

Rakúski ministri v Budapešti. Rakúsky ministerský predseda gróf Thun v sprievode finančného a ministra obchodu prišiel v pondelok večer do Budapešti. Rakúski ministri v utorok predpoludním radili sa s našou vládou v otázke vyrovnania. Pred poradou boli u kráľa na výsluchu oba ministerski predsedovia. Rakúska vláda chce teraz v poslednú hodinu zmeniť návrhy porofabujúce sa na vyrovnanie, k čomu uhorská vláda, samo sebou sa rozumie, není náchylná privoliť.

Biskupská konferencia. Katolícki biskupi vydržovali v sobotu a v utorok poradu, na ktorej sa radili, jaké stanovisko majú zaujať voči návrhu zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach, vlastne voči v ňom obsaženému kancelovému paragrafu, keď sa návrh tento bude pojednávať v snemovni magnátov. Na tejto porade stály oproti sebe dva tábory, asíce v menšine sa nachádzajúci tábor, odvolávajúc sa na urážlivý obsah kancelového paragrafu, žiadal, aby biskupský sbor vyvinul proti nemu tuhý boj. Jedon-dvaja biskupi boli toho nábladu, že štát nemá práva miešať sa do záležitostí cirkve a že katolícka cirkev nemôže ztrpeť tú urážku, ktorá je proti nej obsažená v kancelovom paragrafe. Druhý tábor, väčšina biskupov, ale prizvukoval, že ačkolvek kancelový paragraf v istej miere uráža katolícku cirkev, predsa obsahuje v sebe mnoho takých nariadení, ktoré treba prijať už len aj preto, lebo zakazuje také veci, ktoré bráni aj katolícka nauka. Držanie politických kortesských reči v kostole; agitovanie za alebo proti niektorej strane z kancla; roznášanie križa, kostolných zástav pri kortesačkách: toto bráni aj sama cirkev. Čo sa týče ale sviatostí a milostí, v tomto ohľade už nemá štát právo rozhodovať, lebo tým prestúpi krub svojej činnosti. Nech sa ale veci jakokoľvek majú, katolícky biskupský sbor chce pokoj, aby zamedzil ďalšie agitácie proti katolíckej cirkvi. Biskupský sbor tedy pri pojednávaní návrhu prednesie svoje obavy proti kancelovému paragrafu, pritom všetkom ho ale prijme, jestli bude zmenený. Ostatne keď bude aj tak prijatý, jako ho prijala snemovňa vyslancov, biskupi sa aj vtedy uspokoja, lebo biskupský sbor chce pokoj. Toto stanovisko biskupského sboru v snemovni magnátov prednesie primas Vaszary a kardinal Schlauch

Nezaplatená daň a volebné právo. Jako vieme, dosiaľ bolo tak, že kto nemal zaplatenú minuloročnú daň, ten pri popise voličov nebol vzatý do soznamu. Návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach nariaďuje, že pre nezaplatenie dane nikto nesmie byť pozba-

vený volebného práva a toto nariadenie má sa vzťahovať už aj na minulý rok. Následkom tohoto ministerský predseda rozposlal ústredným výborom všetkých právomocností nariadenie aby do zvláštneho soznamu popísali všetkých tých, ktorí pre nezaplatenú daň v smysle 33-ho zákonného článku z roku 1874-ho nemôžu byť ešte vzatí do popisu voličov. Toto nariadenie bolo preto potrebné, že jak snemovňa magnátov prijme návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach bez zmeny, tak títo občania budú náhradne vnesení do popisu voličov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 3. mája

Dnes sa skončila dišputa nad kancelovým paragrafom, ktorý bol ohromnou väčšinou prijatý.

Dišputu otvoril Karol Szalay, ktorý zadal opravu ku kancelovému paragrafu, aby kňaz ktorý sa proti nemu previní, nebol trestaný na jeden rok žalára, lež len na pol, a nie na 2000 korún, lež len na 500.

Minister pravosúdia Plósz odpovedal na námietky prednesené proti paragrafu. Jak by bol býval dosiaľ v pochybnosti — hovorí — ohľadom toho, či je kancelový paragraf potrebný, Molnárova reč, v ktorej tento hovorí, že kňazom treba dovoliť, aby z kancela politisovali, presvedčila ho o potrebe paragrafu. Uvádza prípady, keď katolíci roky nechodili do kostola len preto, lebo ich tam kňaz verejne hanil pre ich politické presvedčenie. Dokazuje, že kancelovému paragrafu podobné nariadenia nachádzame v zákonoch aj iných štátov. Ani tá námietka nestojí, že sa kancelový paragraf poťahuje len na katolíkov, však sviatosti majú aj nesjednotení gréci, taktiež aj protestanti obúch vyznaní. Prosi prijať paragraf bez zmeny.

Po krátkej reči Štefana Rakovszkého bol paragraf ohromnou väčšinou bez zmeny prijatý.

Pri nasledujúcom paragrafe Ján Molnár dokazoval, že štát nemá právo posúdiť, či kňaz zneužíval sviatosti alebo nie, to posúdi iba cirkevná vrchnosť.

Teraz povedal veľkú reč Desider Szilágyi bývalý minister pravosúdia a svojimi ťažkými dôvodami rozptýlil obavy, jak kto jaké prechovával ohľadom kancelového paragrafu. Štát má právo v krajine poriadok uviesť, taktiež štát má právo určiť aj prostriedky, pomocou ktorých chce poriadok uviesť v krajine. Týmto návrhom nenapáda sa cirkev, ale to, čo v cirkvi miesta nemá. A toto je nielen právom lež aj povinnosťou štátu, lebo keď chce čisté voľby, znemožňuje podplácanie a nátlak úradníkov, tak nesmie trpeť ani nátlak kňazov. Keď chce kňaz tlumčiť svoje politické presvedčenie, nech to učíní na politických shromaždeniach, ale nie na kanceli, ktorý je nie na to. Lebo tu pomúti duše a profanisuje svoje sväté povolanie. Ten kňaz, ktorý z kancela kortesuje, vystúpil z kruhu svojho povolania a vyňal prostriedky svojho povolania zpod tej vyššej ochrany, ktorú zabezpečuje štát. Kňazova úcta je tým väčšia, čím užší a úprim-

nejší je ten pomer, ktorý ho spája s kňazským povolaním. Musí byť jedno miesto čisté od politických bojov a to je kostol. Kto je iného náhľadu, ten obetuje chrám a vyvlečúce náboženské sviatosti, zbaví ich tej úcty, ktorá tie sviatosti objíma. Podané opravy neprijíma, lebo tie všetky smerujú len k tomu, aby paragraf zostal síce, lež aby nemal žiadneho obsahu. Paragraf prijíma. (Búrliavá pochvala)

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 4. mája.

Dnes konečne bol návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach vyhavený. Štefan Rakovszky pri 171-vom paragrafe odporúčal opravu aby v zákone bolo povedané, že pri processiach užívané predmety nesmú sa pri voľbách upotrebovať.

Desider Szilágyi znovu uviedol celý rad dôvodov za potrebu návrhu, ktorý cirkvi len posluži. Hovoril ešte aj minister pravosúdia Plósz, načo bol aj 171-vý paragraf bez zmeny prijatý.

Ostatné paragrafy boli bez dišputy prijaté.

Zatým prijal snem bez všetkej dišputy návrh zákona o povolení výdavkov na stavanie budov pre ľudové školy.

Ministerský predseda navrhol, aby snemovňa vyslancov nevydržovala do tých čias zasadnutie, kým magnáti nebudú hotoví s pojednávaním návrhu zákona o kuriálnom súdnicte, načo snemovňa vyslancov bude pojednávať reformu snemových štatútov.

Na konci zasadnutia interpelloval Viktor Pichler v otázke tarify, ktorú majú platiť lode, plaviace sa cez Železnú bránu. Minister obchodu Hegedüs hneď odpovedal na interpelláciu.

Navrátenie sa do lona cirkve.

Stalo sa to minulého roku práve o tomto case.

Od kedy len žije Vrtková so svojim manželom, každý deň chodí do kostola.

A to im slúži ku chvále, že výlučne len pre svoje duševné potreby navštevovali chrám. Tak im dobre padlo, že sa mohli vyponosovať Pánu Bohu a pomodlit.

Však ale vec sa zrazu premenila.

Vrtková jedno rano pekne-rúče načúva, jako jej manžel o akomsi slobodnom náboženstve vypráva. Že v terajší čas ani chudobného človeka nemožno k tomu siliť, aby bol katolíkom alebo kalvínom. Jestli chceme, môžeme byť i beznáboženskými. Tak to čítal v jedných novinkách.

Vrtková si málo všimla týchto slov; len vtedy sa zdesila, keď jej manžel rovno vyjavil, že on veru viac neide do kostola, ba i jej povedal:

— Lepšie bude, keď i ty zostaneš doma.

Vrtková začala ku srdcu hovoriť manželovi svojmu, prosila ho, plakala . . . ale nadarmo.

Začala pátrať po príčine, až prišla na to, že sa nachodí v obci osem párov, ktoré sa spriechy dával kňazovi príslušnosť a tým sa vyhrážaly, že naskutku zostanú «beznáboženské.»

Vrtková teraz nahnevane dotierala na svojho manžela:

— Nebojíš sa Pána Boha? Či nemáš od neho všetko? Či sa mu chceš tak poďakovať?

Ale manžel, už jako Vrtkavý, len húdol svoju nótu. Že je to veru veľká farcha... A potom, keď to zákon dovoľuje, nie je to tak hrozná vec. Iní to tiež urobili.

Nebolo nešťastlivejšej ženy nad Vrtkavú. Lebo, — aby som dlho nevysvetľoval, — Vrtkavému skutočne prevrátili rozum. Keď vyberali príslušnosť na minulý rok, urobili tú haňbu, že osmoria oznámili, že oni budú napozatým beznáboženskými. Bárš aj dobre znali, že príslušnosť musia na päť rokov platiť, ale to im už bolo všetko jedno... diabľovi aj túto obeť priniesli.

Žena sa obliekla do čiernych šiat. Tak chodila sem a tam, jako čo by bola mala hlboký smútok. Jej manžel síce telesne žil, lež duševne bol mŕtvý, mala tedy príčinu smútiť.

Počala sa obávať toho človeka. Bo tajiť sa nedá, bolo sa čo obávať toho, ktorý ani Boha, ani chrámu, ani viery nemá. Ostydla naproti tomu, ktorého doteraz tak nevýslovne milovala...

Ale zato tým častejšie chodila do chrámu Božieho a prosila dobrotivého Hospodina, aby odstránil s jej rodiny tento hlboký smútok, ktorý už nevládze sniesť.

*

Vrtkavý sa pretváral za čas, že on môže i bez viery byť človekom. Hovorím, že sa len pretváral; lebo tie hodiny tam vnútri — to jest svedomie — nechodily tak, jako to ich ciferník ukazoval.

Keď zavznel hlas zvona, aby veriacich do kostola zvolal, vždy sa striasol. Keď videl, že ide pohrabný pochod ulicou, odvrátil svoju tvár.

Došly vianočné sviatky. Do príbytkov ľudských vstúpila radosť a so svätou nábožnosťou ich slávil.

Len Vrtkavý cítil, že mu srdce bije, že on nemá sviatkov. Zápasil sám so sebou a chcel sa presvedčovať, že je spokojný. Ale veru nebol taký!

Rád by bol býval, aby zvony nehlaholily, aby sa kostol zrútil, aby nevidel jako sa veriaci v ňom tešia...

Ale čože mohol proti tomu učiniť!

Zvony hlaholily, kostol stál a ľudia len chodili do chrámu.

On ale keď vyšiel na ulicu, videl pred sebou jedného ducha. A každého človeka držal za takého, ktorý len naňho pozrel. Jako by všetci občania ustavične boli naňho prstom ukazovali a hovorili:

— Hľa, tento je bez náboženstva! Tento odmrštil od seba Pána Boha! Pozor dajte, toho človeka sa vzdalujte!

A skutočne tak sa mu zdalo, jako by mu vyhybovali; ale on vyhyboval ľudom...

Často ho také okamihy zašly, že vjde do kostola. Jedon raz už bol aj chytil kľučku a dvere otvoril, ale tak cítil, jako by ho boly dvere sotily nazpät a voľakto šeptal z kostola:

— Neopováž že sa vstúpiť dnuká, lebo si zhrešil...

Oh, jak pustý život zachmúril život Vrtkavého. — Ale prečo — pýtal sa neraz sám seba — veď som nekradol, nevraždil; len to som zapovrhnul, čím som slobodne vládnuť. Svedomie mu ale šeptalo: — Boha si zapovrhnul aj náboženstvo si odmrštil.

*

Vrtková jedného dňa spiechala o dušu domov. I sám manžel sa jej naľakal, taká bola bláďa.

— Čo ti je, — pýta sa jej trasúcim sa hlasom.

— I ty budeš chodiť! Potom tam... tam na smrteľnej posteli.

— Nerozumiem ňa, žena!

— Choď len ku Krotkému, ktorý bol tiež bez náboženstva jako ty, potom porozumieš.

Vrtkavý vzal kepeň a pobral sa ku Krotkému. V tom samom okamihu odchádzal od neho farár, lebo minúty Krotkého boly spočítané. Tam ležal na smrteľnej posteli... A s koľkou spokojnosťou! s jakou trpezlivosťou, s jakým oddaním sa do vôle Božej! Len v očiach sa mu perlily dve slzy hlbokěj ľútosťi.

Vrtkavý tak stál u postele zomierajúceho, jako dajaká socha. Nohy mu zmeravely, hlas zastal. Len pozeral, pozeral na toho umierajúceho, ktorý sa v poslednej dobe navrátil k Pánu Bohu; ktorý v tých ťažkých okamihoch musel vyznať, že áno je Boh, potrebná je nám viera, lebo sme ľudia.

Krotký ešte raz pozdvihnuť svoj zrak a uprel ho na Vrtkavého, áno i ruku povzniesol a chytil jeho ruku s týmito slovami: — Kmotre, navráť sa zpät ku svojej viere, kým nenie ešte pozde. Povedz aj ostatným. Oklamali, omámili ma. Ešte je nie neskoro!

Potom nastalo hrobové ticho. Krotký zase zatvoril svoje oči . . . zomieral.

Okolostojací pokľakli ku posteli a modlili sa. Tam kľačal aj Vrtkavý.

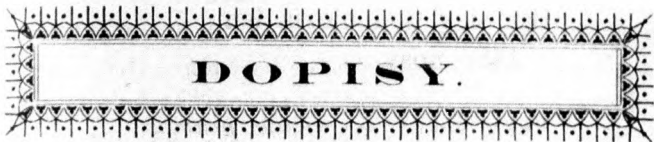
Umieračok zavznel a Krotký hlboko vzdychnúc — vypustil dušu.

*

Budúcu nedeľu stáli tí bez náboženstva aj s Vrtkavým pred farárom. Vyznali všetko!

Pomútili im rozum, to bola ich neresť.

Onedlho v kostole, pred oltárom Božím slúbili, že sa prinavrátia ku svojej viere a dobrého Pána Boha nikdy viac nerozhnevajú. A. R.

Z Ružomberku, dňa 8. mája.

Veľactený Pán Redaktor!

Veru nič potešiteľného nemôžem sdeliť z nášho mestečka a okolia. Najsamprv musím sa rozpomenúť o tej ztrate, ktorá nás stihla 2. mája. Zomrel nám rychtár Jozef Klimko, ktorý účinkoval v prospech nášho mestečka 40 rokov. Myslím, že som týmto povedal dosť o jeho zásluhách, lebo kto cez štyridsať rokov až do svojej smrti požíval dôveru občanov, ten si tú dôveru vedel aj zaslúžiť. Žil 75. rokov a dlhšie chorľavel. Jeho početní ctitelia odprevádzali ho na poslednej púti dňa 4. t. m. Boh poteš jeho početných pokrevných.

Jako to v páde uprázdnenia sa rychtárskej hodnosti býva, i u nás spomínajú už viacej mien ako kandidátov, nateraz ale nevedno, koho poctia naši občania dôverou. Pred tým šla voľba rychtára hladko, teraz ale kto vie, či sa nebude aj kortešovať.

Druhé, čo sa u nás stalo, je patália s cigáňmi. Asiže dohnala sa k nám celá karavána kočujúcich cigáňov, ktorých vlasťou je šíry tento svet. Zkade prišli, odkiaľ prišli nevedno, ale jako mužovia tak ženy všetko to bolo spité ako snop a po uliciach vystrájali nám škanďale a oplzlosti, tak že prišli policajti, aby urobili s nimi poriadok. Lež ožratí cigáni neposlúchli múdre slová a keď ich potom policajti silou chceli vyhnúť z mesta, oddali sa do policajtov. Nastala hotová pračka, v ktorej prehrali cigáni, lebo naši policajti dosť silno pritískali svoje päste na chrbáty cigáňov. Policajtom podarilo sa vyhnúť cigáňov z mesta až po most na Váhu, ale tu sa znova zoprel cigáni a súc na slobodnom, dostali taký guráž, že sa od mostu ďalej nechceli dať zahnať. Tu sa strhol asi taký boj, ako niekedy bojovali cigáni pri Veľkej Ide,

ktoré mestečko r. 1557 povestní veľko-idský cigáni pod vodcovstvom Fraňa Perényiho tak zmužile boli proti cisárskemu vojsku bránili. Obzvlášť veľký guráž mali ženy a ktorá nemala po ruke varechy, tá bojovala nechtami. Konečne policajti vidiac takúto ženskú presilu, nabliadli, že sa tu nedá mnoho vykonať a poprosili si pomoc od honvédskeho veliteľstva. Ako by bol dlaňou plesol prišli naši honvédi a s „naflancovanými“ bajonettami rozohnali cigáňov. Rozumie sa, že touto „revolúciou“ boli sme z nášho pokoja vyrušení a len vtedy sme sa uspokojili, keď cigáni uzrúc bajonetty honvédov, sadali rýchle na svoje vozíky a kričali jedon na druhého: „Arak, more, lebo bude zle!“

S počasím sa veru chváliť tiež nemôžeme. Leje sa, ako sa to hovorí, ako z putieň, blata všade, role v údoliach veľmi presiaknuté a tým sme na konci poľných prác veľmi prekážaní. Posiate máme už z väčšej čiastky, len so strukovinami sme zaostali. Kto vie či časté dažde nepoškodia siatinám. Pre stromy chladné počasie možno bude osožné, lebo škodlivá chrobač hynie, či ale kvetu nepoškodily mrazy, to uvidíme keď sa oteplí.

S Bohom.

Pozorovateľ.

Malé Bierovce, dňa 7. mája.

Veľactený Pán Redaktor!

Hej, čiže je to dobre, keď má človek dobrého priateľa, ktorý keď mu aj ináč pomáhať nemôže, aspoň ho v žiali, v smútku alebo v strachu prehovára, potešuje a od zúfalstva chráni, a zorničku lepšej budúcnosti mu ukazuje.

Takým verným priateľom je nám aj náš „Opravdivý Kresťan.“ Páni ľudári dokiaľ hádky na sneme trvaly, dotiaľ vždy mali čo rozprávať, tak že keby nás tento náš milý časopis nebol svojimi článkami poučil, boli by sme museli podľahnúť ich nemastným rečiam. Jak ale bolo nové ministerium, tiež úplne liberálne vymenované a Aponyho národná strana vstúpila do liberálnej, tu sa ľudárom hubičky zavrely, nepočuť viac nikoho ani slova prehovoríť. Čúšia oni, áno ani to už uchechú vyznať, že sú ľudári!

Jako počúvame, náš fžišpán Július Szalavszky poďakoval sa za svoje miesto. Ziaľno nám je za ním, lebo sme nistení, že sotva sa najde v našom okolí taký muž, ktorý by tie záležitosti, ktoré sa fžišpána týkajú, tak svedomite a rozumne konal, jako on!

Keď tieto riadky píšem, panuje studené a daždivé počase, ktoré už skoro dva týždne trvá. V prácach poľných sme zaostali, okopávačky sú už tu, nuž ale pre toto špatné počasie nemôže sa nič robiť.

S úctou

Gustáv B. Pravdomil.

Prevrátený svet.

Podivné sa veci kol' nás
V svete dejú:
Tí, čo právo zať by chceli,
Podvod sejú.

Čo viesť majú ľud ku pravde,
Tí ho klamú:
Miesto pravdy — nastolia mu
Faleš samú.

Farisejstvom i pokrytstvom
Mysle kalia:
Svoje viny falošne na
Iných zvalia.

Každý nech je pod zákonom,
Iba kňaz nie:
Každý hreší jedným-druhým,
Kňaz všetko smie.

Pred ním všetko nech sa korí,
Nech poslúcha:
Nielen pravdu keď hlása, lež
I keď búcha.

Stát je na to, by v pokore
Cirkvi slúžil:
K službe kňazom i občianske
Práva úžil.

On má hnať svet pred oltáre,
— Do kostolov:
Z násilia by ta šiel ľud, nie
Svojou vôľou.

Do práv cirkve nemieša sa
V tomto páde:
No keď bráni seba, hneď je
Po paráde.

Čierne čaty naň sa vrhnú,
Ako osy:
Bár si v boji ulovia len
Dlhé nosy.

Veky vekov — všade *pravda*
Len je jedna:
Proti nej je odpor márný,
Borba biedna.

Jednaké len *právo* všetkým
Prináleží:
Zpíatočnictvo nestaví svet, —
Vpred on beží.

Bez výnimky *zákon* rovno
Všetkých púta:
Výsadníctvo sebe ľudár
Nevyhúta.

BESEDNICA.

Zhaslý život.

Horský obraz

— Napisal: Ján Václav z Finberka. —

Otrhaná chalupa starej Chlebičkovej bola od domkov najchudobnejšej časti horského mesta jako odtrhnutá. Zdalo sa, že rozbehla sa od nich a poklesla v mdlobu jako vysilená starenka, ktorej nikto neprispel k zdvihnutiu. Strecha jej bola silne prehnutá, šindoli prehnité, laty a väzba pod nimi prehnutá a strúchnatelá, tak že brozil celý pokrov spadnutím. Bol krov z pôjdu mnoho kusy podoprený, kolami a povrazy upevnený, ale tie viac v červivom a prezrelom dreve nedržaly a vykývaly sa. Za vetru celá strecha prašťala a škripela, stenala a vř-

zgala, a starenka Chlebičková so sopjatýma rukama chodievala po nízkej izbičke, lomila nima a hovorievala si vo strachu a nariekaní:

„Bože na nebesiach, utíš ten vetor a chráň nás od všetkého zlého!“

Za takéhoto vetru, ktorý býval častým hostom na horách, strýčko Dušanok vychádzal po chatrnom rebríku na povalu, podopierkami pokýval, či sú nie uvoľnené, aby ich stúžil a priečkami na kríž pribitými upevnil. Tu starenka stávala vo tmavej izbičke a na Dušánka volávala: „Strýčko, nože ten krov nejak pritiahnite, prosím vás.“

A zatriasla sa, keď sa vetor po vysokej stráni dolu od líp a križa rozbehol, na chalútku silne narazil, jako vlna sa zdvihol a nad hrebeňom chalúčky zahvíždal, až sa starenke mráz a strach rozliehal po vyhublých údach, vnikol do kostí a do celej staruškej duše, ktorá sotva sa viac držala v jej uvädľom a suchučkom tele. Tu vždy

Chlebičková sa pokrížovala, vbehla strachom do izby a chytila sa za hlavu, jako by ju chrániť chcela pred mocným úderom spadlej strechy a sosúvajúceho sa stropu s čiernymi začadenými hradami.

Potom v starosti o Dušanka, ktorého si už jej dušička v tom okamihu predstavila stenajúceho pod spadlým naň trámom, vybehla do izby, nakukla otvorom do čierneho priestoru pôjdu a volávala :

„Dušanko, strýčko, poďte dolu, nech sa už deje dľa vôle Otca nebeského, bez nehož nezájde ani chrobák v prachu, aby ho nesprevádzaly Božské zraky. Poďte, poďte!“

Strýčko však nedbal na jej úzkostlivú prosbu, vedel, že tá strecha predsa ešte neuletí, zvlášte keď je tak prirefazená, jako hovorieval. Opatrne sa spúšťal dolu v pokojnejších myšlienkach a v menšej starostlivosti.

Avšak nielen strecha bola chatrná, ale i trámy vo stenách boly vypučené, nachýlené, tak že dve okienka po štyroch maličkých tabuľkách boly podivne skrivené, jedno sem, druhé tam naklonené, že sa sotva sklo držalo v rozštiepaných rámoch, ktoré povoľovali svejou prehnilosťou a mäkkosťou. Tiež dvere na chalupe boly už na krivo, pod nimi pri zemi na pravej strane už mačka pretiahla sa do izby, a hore, na strane ľavej, mohla sa ruka prestrčiť. Futrá dvier boly od seba rozskočené a jakoby vyvrátené.

Ešte horšie bolo v samej izbičke. Tu pri stene pod každým trámom stál obielený stĺpok, na tých spočívala farcha stropu aby nepretláčal prehnilé steny.

Stará Chlebičková prosila len Boha, aby ju chalupka prežila, aby sa z nej nemusela vystahovať jako jej chudobní nájomníci. Na opravu peňazí nemala, biedne udržovala svoj ťažký život.

Na svete nemala nikoho. Bola už šesťnásť rokov vdovou a trápila sa v svete v trudu a zármutku. Všetky deti jej pomrely, zostala jako tá jarabica v prázdnych zasňazených poliach, sama a sama.

Mávala prv až tri rodiny v nájmu, chudobných ľudí, ktorí boli radi, že sú pod strechou. Srovnávali sa tí ňožiači medzi sebou ; jeden druhému sa v izbičke, posteliami, stoličkami u okien a truhlami pre šaty preplnenej, vyhýbali, za dňa väčšinou odchádzali do tkáčovní a večer schádzali sa ku spánku. Tu celé rodiny sedávaly na posteliach a po tme alebo pri mrkavom svetle lampičky vypravovali si medzi sebou svoje biedy, nariekali si na svoju chudobu.

Keď však chalupka klesala, keď krehly v nej tie drevené kosti a odpadávalo hlinené mäso, vystahovali sa ňožiači jedon po druhom vo strachu, aby nikdy neboli v tej búde pohrobení. Dušanok odsťahoval sa tiež.

Starenka zostala osirotenou a upadávala zároveň s chalupou. Len mačka so zelenými očiami a trojbarevným kožuochom vrčievala na jej klíne, saskakovala k výklenku pod kachle, obehala okolo tanierku prázdneho a suchého, pretahovala chudý chrbát a mravčala pro sebbe, aby jej tetuška naliala na tanierik.

Tá často zaslzila, nemávala sama a mala-li vždycky na mačičku viac pamätovata než na seba. Niekdy nebolo ničoho. Árenda odpadla, výrobok nebol a zadarmo nikto nič nedal. Keď sa odvážila ísť medzi najbližších v chalupách, poznávala, že je tu tiež bieda, že by musela ísť medzi domy. Pri tej myšlienke celé jej telo otriasalo sa jako v křči, ústy pretiahlo sa bolestné zakrivenie, oči zvlhly a veľké slzy prelomily brázdze tichého bófu a stekaly starenke po vráskovitej tváre.

„Som žobráčka,“ šeptala si vo svojom osamotení vytriatiac sa zo stavania Bukvičkovej, kde chcela si vypožičať na peceň chieba. Potešovala sa, že bude za nejaký čas vo tkáčovňach súkanie, obšívanie šatôčok, lebo krútenie kvastlí na vlnené šatôčky, že požiada vo fabrike, aby na ňu pamätovali, že hynie hladom.

A ešte keď Bukvičková uvidela starenku slziť, riekla za ňou :

„Čože je vám, máte svoju chalupku, ale ja sedím na cudzej lavici a živobytie so štyrmi deťmi biedne pretíkam . . .“

Tu už tetička bola až teraz rozosmútená, keď jej každý vyčítal tú chalupku chatrnú . . ., čože či sa jej mohla najesť ?

Prišla domov s prázdnu rukou a usadla na truhlu u okienka. Dívata sa ku mlynu, k tým stranám za mestom a vyše k modravému nebu, ktoré jakoby sa dotýkalo vrcholku borovic a jedlí, ktorými strány boly porástly.

Uvažovala v uspalom tiehu svojej izbičky a prosila Boha, aby poslal radšej pre ňu smrť. Potom sa predsa utíšila a odprosovala Stvoriteľa, že sa rúhala.

Hladom omdlená a vysilená položila sa s večerom do postele. Mačka ohrievala starenke studené nohy, pozdejšie vyskočila a posadila sa na prahu u dverí. Najprv slabe, potom hlasnejšie volala mačka tetičku, aby jej šla otvoríť. Starenka, ktorá mala spanie mäkké a zaslúchla každé zaškrabnutie myši vo strope, sišla ku dverom a mačke otvorila. Tá pretiahla chrbát pod dvermi a pustila sa na lov. Hlad ju popoháňal.

Druhého dňa odvážila sa starenka ísť medzi domy, od nichž jej chalupka bola oddialená až ku krajom lúk a poľov sňahom zavíatych.

„Idem žobrať“ šeptala si s povzdychom a spomínala si na muža a na deti. „Vaša mamička ide žobrať,“ riekla tým vyjasneným predstávam svojej duše, ktorá bola stiesnená strachom a rozbolestením.

„Snáď bych neprišla na tieto miesta, keďby ste mi všetci zostali na žive, nie, nie . . . starček by bol ťažko umieral, keďby mu tak bolo napadlo, že pôjdem niekedy od dverí ku dverom . . .“ zaplakala si cestou medzi chalupkami a úzkou uličkou dostala sa z malých chalúp chudobných tkáčov na námestie šťastnejších obyvateľov mesta.

Obišla všetky tkáčovne a všade ju odpravili, že práce nenie dost pre mladé, nie reku pre staré baby . . .

A tak stála uprostred ulice jako vyhodená.

Čo teraz ?

„Smrť, smrť . . .“ tiablo jej hlavou a znelo to v nej zvukom dopadajúceho štrku na tvrdú cestu.

Obzerala sa, bez útechy na všetky strany, nikým nepovšimnutá, všetkými zapomenutá. Ľudia do nej sa strelali a obchodili úbohú starenku bez najmenšieho pohľadu v jej uvädľú tvár a zvlhlé oko.

„Prekážam tu ľuďom,“ uvedomila sa vo svojom umrtvovaní duše a uhnula s cesty bližšie k domom. Práve z jedného vyšla pani v dlhom plášti, okolo krku tmavú kožušinu, na hlave čiapočku maličkú z podobnej kožušiny a prešla okolo starenky. Táto sa za ňou dívala až zašla za nárožný dom v ulici. Dívala sa chvíľu ku dverom, z nichž vyšla a rozhodla sa ísť ta.

Boly to prvé kroky na ceste prosby za chlieb...

Dych sa v nej tratil jako hlas vo vetre. Otvorila nesmele kuchyňu a všupla sa tíska jako stín lebo svetlo do nátra. Hlas, nímž prosbe svojej chcela pridať skorej nádechu žaloby, že nemá práce, ktorou by si na chlieb vyrobila a musí oň žiadať jako každá iná žobráčka, uviazol jej v hrdle jako pavučinka v sieti trasúceho sa obilia, ktoré pozde k jaseňu na chudobných poliach dozrieva. V tom okamihu zachladil dušu jej stud. sklopila zrak a bála sa zdvihnúť hlavu. Stála tu jako na uhli.

„Žobráčka, žobráčka,“ ozývaly sa v nej nárazy tak jasne, že si musela pripomenúť svoj stav a svoje postavenie.

Slúžka sa na Chlebičkovú obrátila a než by sa opýtala, čo si praje, rýchle ukrojila krajec chleba a vstrčila ho starenke do jej trasúcich sa rúk.

„A rýchle choďte, nech vás tu nikto nevidí,“ strachom riekla a otvorila starenke dvere, aby ju postrčila na sebody. Chlebičková nemala ani času, aby sa jej poďakovala. Nahlas sa bála, veď videla, že tá dobrá slúžka za udelenie kúska chleba z cudzieho stala sa rozčúlenou a ustrašenou jako srnka, keď ocitne sa mimo nadania na pokraji lesa a uzre predstavu náhleho nebezpečia.

Chlebičková na chodbe z hlboka vzdychla, lapala vzduch a viac sa zarmútila napadnuvšou ju myšlienkou, že slúžka hneď vycítila v nej žobráčku...

„Zobráčka,“ šeptala si a polúbila ten krajec chleba, ktorý tiskla na prse. Rýchlym krokom sa vzdialila; pripadalo jej, že učinila niečo hrozného, že klesla a topí dušu svoju v faživom blate...

Na samom prahu potkala chvatom vracajúcu sa paniu, ktorá bez pochyby niečo zapomenula.

Pohládla vo trasúce sa ťahy ustrašeného obličaja sklúčenej starenky a tázala sa bez vnútornej sústrasti nad bôľom ľudí malých a úbohých:

„Dostala ste niečo?“

Slová tie zaryly sa ostre v srdci bázlivej starenky, ktorej dásna drkotaly pocitom strachu a triasly sa prekvapením. Má rieknúť? — Slúžka by bola soúď zauškevaná. Má lhať? — Bože, k starobe dušu svoju obťažovať ťarchou hriechu, pod ktorou sa ťažko kráča vo svete radosti a lásky? — Neprehovorila, len slzami prenikla k srdcu panej, ktorá ľútosťou hnutá vyňala z vauku malú tobolku a preberala sa v peniazoch. Hľadala drobný peniaz. Nemala.

„Tu máte... a nechodte sem nejaký čas, keď vám dávam desiatnik, že nemám drobných,“ riekla panička a švihla sebou jako mladé dievča.

Chlebičková tiskla trasúcou žilnatou rukou biely peniaz a rozbehla sa paničke pobozkať ruku. Tá však už zmizla bez obzrenia sa vo dverách chyže, odkiaľ vyšlo vonné teplo a objalo v náručie svoje shrbenú starenku, jejž oči uprely sa na zavrené dvere, za ktorými sa ztratila dobrá duša panej a mäkké jej srdce.

Starena roztvorila ruku a šeptala poďakovanie s pozdvihnutými očima:

„Boh soslal mi hodných ľudí,“ napadlo jej pri zavieraní domovných vrát, „buď meno jeho velebené.“

Stavila sa u kupca pre soľ, u mäsiara pre kúsok loja a ponáhlala sa potešená domov. A po troch smutných dňoch bola opäť veselšia a riekla si, že Boh človeka neopustí.

Mačka bola čiperná a polievku radostne chlipkala úzkym jazýčkom. Len babičku mrzelo, že prijala chlieb a peniaz jako každá žobráčka. Potešovala sa, že hľadala prácu, a že tie dve osoby jej chlieb a peniaz samy vstrčili, veď sa jej nepýtaly čo chce, bola by prosila o prácu...

„Videly vo mne žobráčku, som ňou, veď nemám krom tej starej chalupy ničoho.“

Zamrzelo ju ono priznanie a zamrzelo ju v srdci.

Ku koncu si odpustila a sľúbila si, že bude hľadať prácu znovu. Šla zase druhého dňa, chodila od domu k domu, ale marne. Len sa na ňu ozreli a odpravili ju rôznymi výčitkami, tu veľmi mrazive, inde ľahostajne. Nikde ju nepotešili vľúdnyim slovom, úsmevom alebo priblížením sa k jej duši. Nikto vo svojej ľahostajnosti naproti biede chudery nevyčítal jej v očiach, že chce žiť... že chce pracovať, aby mala chlieb, ktorým by zahнала svoj nesmierny hlad.

Každý sa ozrel na jej slabosť a starosť, jej prosba vzbudzovala taký útrpný úsmev mnohých zatvrdilcov, jako by si riekli: „Ty chceš pracovať? Úbohá, sotva sa držíš na nobách a chcela by si pracovať!“

Aby však napadlo tým ľuďom, že chce jesť, a aby sa jej najesť dali, ač by im za tú trochu jedla nepracovala, tak chápanými vo svojej hojnosti neboli.

Na to prišla sama Chlebičková a uvážila, že musí o jedlo rieknúť.

Pri prvom kroku, za nímž ozvala sa jej tichá prosba za dvermi: „Prosím o svätú almužničku,“ pochodila špatne.

Trafila na lakomú paňu, ktorá sa na ňu rozkriklala: „Vy ste Chlebičková, nie? Veď máte chalupu,“ syčala jako jašterica na piesku, „to sa poďivajme, kto teraz bude obťažovať ľudí žobrotou!“

A buchla za starenkou, — ktorú proste vstrčila — dvermi...

Chlebičková vyšla z onoho domu v plači a bôľu. Potáčala sa až k zamrzutej rieke a nereptala.

Sám vetor za ňou zahvížďal a jako by vo zlosti nad žulovými srdcami ľudí vyjachtal hroznými slovami:

„Hrom do toho!...“

Starenka znamenala sa krížom.

„Každý mi tú chalupu na oči vyhadzuje, pre ňu musím trpeť hlad ďalej,“ mumlaly jej rty bez najmenšieho zákmitu nenávisťi proti ľuďom u plných hrncov.

Po takýchto odpraveniach u ľudí uzavierala sa vo svojej chalúpke a plakávala, že jej zčervenaly oči pleťvom jemných krvavých žiliek. Telo omdlievalo, slablo, sešlo a drsnelo. Hlad sa širil a Chlebičková šla medzi ten drsný, bezcitný, falošný, prospechársky a sobecký ľud znova.

Každé výjdenie z tej chatrnej chalupy bolo jej kopaním vlastného hrobu. Šla nerada, spúšťala sa jako tichá a nemá ovčička mäsiarovi, ktorá tuší svoju smrť v uzavrení svojich krásnych, nemlumných očí...

Telo jej sa pomaličky rozpadávalo a rozrušovalo. Žiarivá bezcitnosť ľudí otupovala a umrtvovala jej dušu.

Len hrozný hlad a strach pred Bohom, že by ho rozhnevala, keďby si zúfala a odhodlala sa s plným vedomím umrieť dobrovoľne hladom, hnaly ju do toho snažu, ktorého denne pribývalo.

„Boh mi dal život a vezme ho späť až vyprší moja hodinka, prv mu ho vracať nebudem,“ uvážila si Chlebičková brodiac sa snahom vo smer k námestiu a uliciam.

Niekde dostala, neboli ľudia rovnak zatvrdili, ale často zaslúchla náražku, že má chalupu a nestydí sa obťažovať ľudí žobrotou. Jedlo horko starenke v ústach a slzy kvapkaly jej do riedkej polievky z kôrok.

I tá mačka babičku opustila. Chodievala sa len ukazovať, otrela svoj kožuštek o jej ruku, soskočila k tanierku, oblizla prischlý drobok chleba a pri prvom otvorení dverí vyrázila z izby a rozbehla sa po snahu k chalupám, kde sa mala snaď lepšie.

„Ty falošná,“ hovorievala za ňou starenka a zaslzila, že jej nemôže viac dať.

(Dokončenie nasleduje.)

HOSPODÁRSTVO.

Užitočnosť vtáctva.

Príroda naše vrchovaté kraje mnohými krásami ozdóbila, medzi tieto prírodné okrasy patrí aj hojnosť vtáctva, ktoré ale bohužiaľ — jako badať — s roka na rok mizne. Skrže toto hynutie vtáctva trpia aj naše zahrady a sady, lebo padajú v obeť: húseniciam, muškám a inému škodlivému hmyzu, ktorý sa tým viac rozmnožuje pri hynutí vtáctva.

Viem, že jesto zákon, ktorý zakazuje, aby sa užitočným vtáčkom vajcia a ich mladé kántrili, lež napriek tomu v tomto ohľade smutne stojíme, pretože do módy prišlo, že každý na vakácie prišli žiačik musí mať pušku (flóbertku), ktorou deň po deň mnoho spevavého a užitočného vtáctva vykantri, netušiac pravda, že skrže túto bezcieľnu a daromnú zábavu jak ovocinu, tak aj zele-

ninu po zahradách kazí.

Na dôkaz, že jak mnoho škodlivého hmyzu vykázal jeden hmyzožravý vtáčik, opišem obecne známú sýkorku (*Parus major*).

Telo tohoto užitočného vtáčka je s chvostom od 13—16 cm. dlhé, farva peria na chrbte je tmavo zelenkavá, na vrchu hlavy a spodku hrdla čierna, z obúch strán hlavy biela, na šiji kúsok žlto-zelený, spodok tela ale bledo-žltý. V dierkach nosu a na konci jazyka má srstky, pomocou tejto môže vajčeka húseníc a drobný hmyz ľahšie a šikovnejšie chytať a zožierať.

Tento vtáčik cez leto žije v borách a v blízkosti sa nachádzajúcich zahradách. Jaseň a zimu trávi k ľudskému príbytku blížších zahradách, ďalej na vrbach pri potoku, na stromoch atď.

Hniezdo si robí v deravom strome z machu, peria, vlny atď., do ktorého od 8—12 bielych, červeno-brunastými bodkami opatrených vajčiek kladie. Znesené vajčeka samička so samcom spoločne vysesí.

Sýkorka práve tak, jako vrabec, alebo lastovička je ku ľuďom veľmi prichylná.

Užitočnosť tohoto vtáctva je veľká, pretože sýkorky sú najlepšie pomocnice bedlivých zahradníkov. Ona obzvlášte v zime, keď múch, komárov a húseníc nielo vylučne z húseničných vajčiek a iného hmyzu sa živí, ktoré z najmenších špárok zpod kôry stromu vyzobe.

Povedzme tedy, že jedna sýkorka cez deň len 300 húseničných vajčiek zožerie, tak za dva dni už 600. Počtujeme na základe tom ďalej; položme, že sa sýkorka v daktorej zahrade 14 dní stále zdržovala, tak z horudaného počtu vysvitá, že ona by za ten čas 4200 húseničných vajčiek vyhubila. Pretože ale dľa zkušenosti 4000 húseníc postačí, aby za niekoľko dní čerstvý zahradný strom na holý obrátili; tá jediná sýkorka už bŕa za 14 dní jeden strom od zkazy húseničnej zachránila.

Aby sa nám vtáčky a obzvlášte sýkorky v zahradách našich pridržiavaly, radím nasledujúce:

Zasaďme niekoľko smrečkov do zahrady — lebo na týchto sa sýkorka najlepšie zdrzuje — na také miesto, kde nám tie inšim rastlinám škodiť nebudú. Potom porobme z doštičiek malé búdočky a tie na stromy, ktoré sa v zahrade alebo v blízkosti zahrady nachádzajú, pripevnime, do ktorých sa vtáčky uhniezdia a dokiaľkoľvek mladé nevychovejú, tam sa zdržovať budú.

Takýmto spôsobom usilujeme sa užitočné vtáctvo do zahrad našich privábovať, ale nie strieľať, lebo keby sme si vtáčkov do zahrad našich tak privábiť vedeli, žeby ich nikdy nezanechaly, tak vtedy by sa v zahradách našich húsenice nikdy neukazovaly.

Preto užitočným vtáčkom pokoj!

A. R.

CHÝRNÍK.

Medalla za sadenie stromov. Kraj. výbor, zaoberajúci sa rozširovaním sadenia ovocných stromov na pamiatku kráľovnej Alžbety, poprosí ministra orby, aby spolu s ministrom vnútra poprosili kráľa o založenie osobitnej medaile, ktorou by sa vyznačovali tí statkári, predstavení obcí, duchovní a učitelia, ktorí si nadobudnú zásluh okolo sadenia ovocných stromov na pamiatku kráľovnej. Medaile by boli trojaké: bronzové, alimíniomové a strieborné na stužke národnej farvy. Na jednej strane medaile by bola razená podobizňa nebohej kráľovnej pod vetvami ovocného stromu a na druhej strane kolopis: Za sadenie ovocných stromov na pamiatku Alžbety.

Dobročinnosť jedného biskupa. Satmársky biskup Július Meszlényi daroval behom minulého roku na popravie platu duchovných a ľudových učiteľov satmárskej diecesy, na podporovanie žiakov, na renovovanie kostolov a na podporu rozličných dobročinných ústavov 21.178 zlatých.

Špatné počasie. Zo všetkých strán prichádzajú zprávy, že ten oslavovaný krásny máj zavítal so špatným počasím. Z jedného miesta píšú o mrazoch a sňahoch, z druhého o stálych lejakoch. Tu v Budapešti od 1. mája nemali sme ešte pekného dňa; keď na chvíľu i zablisne slniečko, ale potom celé hodiny prší. Tepla máme často len 5 stupňov. — Z Viedne píšú tiež o podobnom počasí. — Z Prímoria oznamujú, že tam už od nepamäti nemali v máji tak studené počasie ako teraz. Na horách ustavične padá sňah; celý Karst pokrytý je sňahom. — V Terste dňa 5. mája celý deň a celú noc padal sňah. Teplomer padol na 5 stupňov. — V Karlových Varoch tiež nepretržite padá sňah; celé okolie belie sa ako v januári. Z horno-uhorských stolíc dochádzajú tiež nepriaznivé chýry. Na Tatrách padnul veľký sňah. V Turci, Orave, Liptove a v Trenčianskej ustavične sa leje; panuje nepríjemné počasie. Na mnohých miestach ukazovali sa chrústi, títo však v chladnom počasí vyhynuli. V noci po miestach šibne i mráz, čo veľmi škodí menovite ovocným stromom.

Dobročinnosť. Nitriansky biskup Imrich Bende na reštaurovanie rím. kat. školy hornokočkovskej v trenč. stol. daroval 1000 zlatých.

Kto druhému jamu kope, sám do nej upadá. Toto naše staré porekadlo splnilo sa na Leopoldovi Ujhelyi, bohatom statkárovi v Hodmezővásárhelyi, ktorý aby sa mohol pomstiť na jednom tamojšom obyvateľovi, zažaloval ho pre osočovanie a aby pravotu vybral, najal si falošných svedkov. Vec vyšla na javo a súd posúdil Leopolda Ujhelyiho na jeden rok do väzenia čo teraz aj kráľ. kúria potvrdila. Falošných svedkov sňahajúci statkár bude mať teraz príležitosť mnoho rozmýšľať nad pravdivosťou spomenutého porekadla.

V záujme vývinu poľného hospodárstva. Minister orby Ignác Darányi v záujme vývinu a pokroku poľného hospodárstva na Horniakoch sriadil chce vzorné gazdovstvo pre malých gazdov v nitrianskej stolici. Minister orby následkom tohto vyzval nitriansko-stoličný hospodársky výbor, aby ohľadom tohoto vypracoval plán. Vzorné gazdovstvo zaopatrené budú všetkými potrebnými strojmi, dobrým semenom a dobrou fajtou dobytku. Gazda, ktorému gazdovstvo takto sriadiť, bude povinný dľa predpisu gazdovského spolku viesť svoje gazdovstvo a bude stáť pod stálym dozorom tohoto spolku. Cieľom sriadenia hospodárskych dvorov je, aby v ňom gazdovia videli praktické výhody múdreho gazdovania a aby poskytnuté príklady nasledovali.

Požiare. V Očovej dňa 2. t. m. zase zúril požiar. Oheň povstal okolo 8. hodiny večer a tak rýchle sa rozšíril, že behom krátkeho času štrnásť domov zhorelo. Obyvatelia boja sa ďalších požiarov, lebo sa myslí, že oheň podkladá hriešna ruka. — V Nemeckej Porube (lipt. stol.) v obecnej krčme vypukol požiar a o malú chvíľu deväť domov stálo v plameni. Krčmárovi Steinovi zhorelo 7 kusov rožného dobytku. — V Zemanskom Lieskove (trenč. stol.) ktosi podpálil údajne z pomsty pajtu jedného zámožnejšieho gazdu, následkom čoho gazda utrpel veľkú škodu. — V Pétervásári (Heves) zúril veľký požiar, ktorému padlo v obeť 40 domov. — V šarišskej obci Malý Sibín bol tiež veľký požiar; tu zhorelo 14 domov a 37 bobočných budov. Zhorelo i 18 kusov rožného statku.

Objavená kostra sv. Justina. V talianskej obci Monticello vo veži tamojšieho katolíckeho chrámu zvláštnou náhodou objavili deti počas schovávanky železnú truhlu, ktorú keď farár potom prezeral, videl na nej latinský nápis, dľa ktorého truhla obsahuje zemské pozostatky svätého Justina mučedníka. V truhle našli kosti, jeden malý vankúš a jedno biretum z červeného atlasu. Že sú tieto kosti skutočne zemské pozostatky svätého Justina, to uzavierajú krom nápisu na truhle aj z toho, že hiava oddelená je úplne od kostry tela, a jako to zo životopisu svätých vieme, svätý Justin bol v druhom stolistí po Kristu ztý. Jako sa dostala truhla do veže, to je vec ešte nevyšetrená.

Strajk tkáčskych robotníkov v Brne. V Brne vypukol veľký strajk medzi tamojšími tkáčskymi robotníkmi. V päťdesiatich troch tkáčskych dielňach zastavili robotníci prácu, aby docielili zníženie pracovnej doby. Dosavád začali pracovať už v troch dielňach, lebo v týchto prijali desaťhodinový pracovný čas.

Bralo na vlaku. Na jeden druhotriedny vozeň rýchliku jachajúceho tieto dni večer z Fiume do Budapešte medzi stanicami Plase a Fužine spadol obrovský kus brala a vozeň dolámal. Je šťastie, že ľudský život nepadol v obeť, lebo tá čiastka vozňa, ktorá sa najviac porúchala, ostala prázdna. Cestovateľom, medzi ktorými bol i Koloman Tisza, krem prestatého strachu nestalo sa nič. Vlak pre nehodu opozdil sa o hodinu.

Socha Franca Rákóczyho II. v Košiciach. Obe-
censtvo mesta Košice strojí sa postaviť skvelú sochu Fran-
covi Rákóczymu II., ktorý vo vyhnanstve v Turecku
strávil posledné roky svojho života a ktorého zemské
pozostatky spočívajú v krypte jedného kat. kostola v
Rodostove v Turecku. Na sochu sossbierali už väčšiu summu
peňazí.

Socha jedného učiteľa. Sotva ktorá obec u nás
tak pekným spôsobom zvečnila pamiatku svojho učiteľa
a vychovávateľa jako torontálska obec Kis-Tószög. Asíce
vďační občania sa složili a dali postaviť peknú mramo-
rovú sochu pamiatke svojho zosnulého učiteľa Jána Schütza.
Pekná slávnosť odhalenia pamätníka začala sa bohosluž-
bami v chráme a potom na námestí obyvateľstvo odspie-
valo hymnu, po jejž zvukoch bol pomník odhalený.

Vražda pre vieru. Franc Adorján, 30ročný ženatý
syn Michala Adorjána, árendátora habótskeho panstva,
prináležajúceho keszthelyskému opátstvu, prestúpil na
katolícku vieru, čo tak pobúrilo starého Adorjána, kal-
vína, že so svojím synom stál od tých čias v usta-
vičných rozoprách až konečne zlosť otcova dosiahla takého
stupňa, že starý Adorján vzal pušku a s ním spolu gaz-
dujúceho syna zastrelil dvakrát streliac mu do prs. Vrah
potom celú noc blúdil po okolí a na druhý deň rano
šiel do Veľkej Kaniže ku tamjšiemu advokátovi a roz-
povedal mu svoj hrozný skutok. Pravotár zaviedol starého
hriešnika ku kráľ fiškalátu, kde vraha zatkli a zaviedli
proti nemu kriminálne vyšetrovanie.

Ženská vzdorovitosť. V hlavnom meste Grécka
v Aténach policajný kapitán pod pokutou zakázal paniam
nosiť v divadle klobúky, lebo pre tie sediaci za takými
dámami v obrovských klobúkoch nič nevideli. Toto na-
hnevalo manželku jedného boháča Paraxamitesa a aby
ukázala, že si zákaz nevšíma, dala si hneď osobitne zho-
toviť jedon veľký klobúk a v ňom prišla do divadla.
Nový klobúk panej Paramixatesovej vzbudil v divadle
obrovský obdiv, ale ešte väčší výrok policajného šéfa,
ktorý milú dámu posúdil pre prestúpenie policajného zá-
kazu na štrnásť dní do väzenia s tým podotknutím, že
tento trest nemožno premeniť na peňažnú pokutu. Para-
mixates teraz chce ísť ku gréckemu kráľovi Jurajovi na
audienciu prosiť, aby jeho manželku omilostil.

Opovážlivý zbojník. Na talianskom ostrove Sar-
dinii má obyvateľstvo veľký strach pred zbojníkom So-
linom, ktorého dosavád ešte nepodarilo sa chytiť. Solino
nedávno nahneval sa na učiteľa Porea v obei Sarule
preto, že učiteľ chytil jedného z jeho kompanov pri krá-
deži a oddal do rúk vrchnosti. Pre toto sa Solino pomstil
tak, že odkázal do obce, že pod trestom smrti nesmie nikto
deti do školy poslať. Naľakani obyvatelia to aj učinili
a vrchnosť nemohla iné spraviť, než že zavrela školu.
Solino sa takto pomstil preto, lebo učiteľ je výtečným
strelcom a zbojník sa bojí, aby si ho raz nevzal na mušku.
Učiteľ Porea má teraz dosť času, aby sa cvičil v strelbe,
čo mu je pre nepriateľsky jeho pomer ku lúpežníkovi
zaiste potrebné.

Očná nemoc trachoma, na ktorú v Liptove ešte
vždy dosť ľudí trpí, najnovšie veľmi sa šíri v zalanskej
stolici zvláštne v Medzimurí. Dľa úradných zpráv one-
zdravelo 1451 ľudí, medzi ktorými je 1221 ťažko chorých,
ktorí teda sotva budú môcť byť vyliečení.

Zaspala pred súdom. V Sabadke postavili pred
súd istú Lisitičku lebo mastičkárila a čarila ľuďom takto
vydierajúc od nich groše. Pojednávanie pravoty bolo v
najlepšom prúde, keď zrazu obžalovaná zaspala. Zobú-
dzali, triasli ju, ale všetko namáhanie ostalo marné. Muž
obžalovanej bol tiež pri pojednávaní a ten udal, že jeho
manželka často upadne v hlboký spánok a jedným dú-
škom spí aj dva dni. Sudecovi inšie nepozostávalo, ako
pojednávanie odročiť.

Oslobodený vojak. Vojaka Tranicesku, ktorý —
jako známo — bol vo Viedni na dvore paloty arcikňa-
žay Marie Terezie zastrelil zahradníka Rezichu vojenský
súd po zavedenom vyšetrovaní oslobodil zpod ťažkej ob-
viny vraždy, lebo vysvitlo, že v daných okolnostach inak
ani pokračovať nemohol.

Pán majster a pani majstrová. Jednomu buda-
peštianskemu obuvníkovi Štefanovi Bogya zmizla pani
manželka zanechajúc mu list, že sa hodí do Dunaja. Majster
však oznámiač vec policii, natoľko bol spokojný, že pred
odovolenými susedkami, ktoré ho prišli tešiť, vyhrázal sa
„lápsikom“ hovoriac: „Nech sa len hneď nevráti! Pove-
dali mi na policii, že jak behom troch dní nepríde domov,
vyhlásia ju za mrtvú a o štrnásť dní budem sa môcť zase
oženiť!“ — O tejto výpovedi svojho pána manžela mu-
sela sa pani majstrová nejako dozvedeť, lebo na tretí
deň domov prikvitla a už-úž by sa bol pán majster s
pani majstrovou pomeril, keby práve v tom čase nebol
dostal pán majster zprávu na policie, že veru pani maj-
strová neskočila do Dunaja, lež do náručia svojho —
milenca, ktorý býva v Budíne. Pán majster vyvalil oči,
vzal „lápsik“ do ruky a zkríkol: „Pakuj sa ta, kde si
dosavád bola, lebo ta tak vyobšívam, že ta ani čert nepozná!
— Nevedno, či pani majstrová zostane radšej čertu ne-
poznaná jako by sa mala pakovať.

Nové využitie vody. Jakokoľvek elektrika dosavád
využíva sa ku rozličným cieľom, tak najnovšie i v obore
využívania vodnej sily konajú sa prekvapujúce vynálezy.
Tak najnovšie jeden anglický inžinier menom Brock pri
vítaní jedného tunelu použil vodu ku lámaniu brala. Vo
veľkej kadi sódou smiešal vodu, potom previedol cez vodu
elektrický prúd, následkom čoho voda rozložila sa na dva
plyny: na hydrogén a oxigén. Tieto plyny schytil Brock
do železných nádob, ktoré potom tak použil ako dyna-
mitové patróny. Keď plyny zapálili, nastal taký silný
výbuch že na viac sto metrov ďaleko stojacich robotníkov
omámilo a živé striebro barometra vybehlo zo svojej ná-
doby. Dľa približného ráčania 24 gramov vody vyvinulo
v jasku 100, vo výbušnej sklenici však 2000 atmosfér
tlaku. Ponevác lacnota elektriky umožní takéto použitie
vody za výbušnú látku, Brock študovať bude vlastnosti
tejto najnovšej a najvýdatnejšej strelnej látky.

Bieda rybárov. V podunajských obciach od Pakšu po Moháč asi 10.000 ľudí živi sa rybárstvom, ktorí teraz upadli do veľkej biedy, lebo v Dunaji za dva mesiace neslobodno chytať ryby. Následkom tohto rybári uzavreli, že budú prosiť ministra orby Darányho, aby uľavil zákaz lapania rýb. Prosbu oddajú ministrovi cestou deputácie.

Zabil ju hrom. Nad trenčianskou obcou Čierne strhla sa tieto dni búrka. 15ročné dievča gazdu Chremiaka pracujúce na poli vzalo na plece motyku a v prudkom daždi bežalo do osady. Raz sa blisklo, hrom zarachotil a Maria Chremiaková padla mŕtvá na zem.

Pasoval sa s levom. Jedon silák menom Eugen Sandow, ktorý ukazoval svoju silu v Amerike, staval sa s viac pánmí, že pojde za pasy s levom. A aj skutočne, divému levovi v kletke najprv s veľkou ťažkosťou založili košík na hlavu aby nemohol hrýzť a na nohy natiahli mu koženné vrecia, aby nemohol driapať. Keď bol lev takto pripravený Sandow vstúpil do kletky v jednoduchom rúchu a zápas sa započal. Lev dive zaručiac vrhol sa jediným skokom rovno na akrobatu, ktorý sa však obratne vyhol. Prv než by sa lev ku druhému skoku vzpružil bol mohol, vyzdvihol ho akrobat do výšky a mrštil prudko o zem. Toto opakovalo sa ešte jeden raz. Na to chytil Sandow obrovského leva okolo tela a aby s ním mohol dobre zápasit, postavil ho na zadné nohy. Lev položil zakuklené svoje predné dlapy na plecía Sandowa a chvíľu metalí zápasníci sem tam jeden druhého. Sandow na to snažil sa učiť boj koniec. Nechal si leva skočiť na chrbát, chytil ho potom žilnatými rukami a mrštil ho o zem, tak že tento zostal jako omráčený a Sandow vyšiel z kletky jako víťaz. — Naši valasi zaiste si pomyslia, že to bolo Sandowi ľahko, ale mal by sa ist pasovať s medveďom bez rukavíc a koša, ako to oni neraz na našich poľanách oprobavali.

Elektrická mucholapka je najnovší produkt francúzskeho. Prístroj skladá sa z naklonenej kovovej dasky, pripevnenej nad drevenou skrinkou. Daska je spojená s galvanickou bateriou. Jaknáhle mucha, alebo podobný v domácnostach veľmi zhusta sa vyskytujúci hmyz sadne na dasku, usmrtí ho elektrický prúd a po šikmej daske svezie sa drevenej do skrinky.

KU OBRÁZKU.

Slovenská predavačka.

V západnej časti stolice nitrianskej okolo Starej Turej a Myjavy početné rodinky živia sa domácim priemyslom drevorezbárskym. Jak mladí, tak starí vyrezávajú z dreva rozličné detské hračky: lútky, píšťalky, koníkov, vozíčky, ďalej varechy, lyžičky atď., ktoré potom zas barvičkami a pantličkami ozdobujú šikovné devy. Sú na tom okolí rodinky, ktoré v nedostatku dreva zakúpia si v susedných hornatých obciach kus lesa, tam sa usadia a spracúvajú drevo tam na mieste vo veľkom a takto povykrajované zasielajú svojim do rodnej obce, ktorí

tieže potom na tokárskej stolici vyhladia a sformujú. Takto shotovené rozličné hračky potom čo mladší šubaji a devy roznášajú po svete, aby ich speňažili a zošporené grošíky domov poslali. Títo naši rezbárski umelci roznášajú svoje výrobky aj do susedného Rakúska, kde radi kupujú tieto výrobky domáceho priemyslu. Skutočne nezaškodilo by toto odvetvie domáceho priemyslu zdokonaliť tak, aby všetky cudzozemské výrobky tohto druhu byly u nás z odpredaju vylúčené. Náš obrázok predstavuje švarnú devu, ktorá sa vybrala medzi svet odpredať výrobky, ktoré celá rodinka hotovila doma.

K OBVESELENIU.

Trefná odpoveď

Istý muž P. mal veľmi jazyčnú ženu. Keď sa ho táto jedonkrát vypytovala, že čo je to tá opposícia na diete (v sneme), o ktorej noviny zavše toľko píšu, odpovedal jej: „Opposícia je pre ministrov práve to isté, čo si ty pre mňa v našej domácnosti“.

Nezjednal sa.

Ignácko (chorý na zimnicu): „Thatelében, phan doktor phovedali, že vraj musím ešte 8 dní ležať v phosteli.“

Otec: „Dhobre ti thak, phrečo si sa s ním vopred nezjednal.“

Cena potravných článkov.

Budapešť, 10. mája.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 80, polievková 76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klg. — *Baranina*: predok 40, zadok 52 krov za 1 klg. — *Teľčina*: 76, lopatka 80, stehno 80 krov za 1 klg. — *Bravčovina*: 64, stehno a lopatka 68 krov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 110, surová 70 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 62 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 58 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 50, sliepku 90, kobúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 140, za tučenú hus 220 krov. — *Očistená drúbež*: kura 55, sliepka 100, kapúň 100 krov, hus 180 (za jeden klg. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 120 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 48 kusov za 1 zl., menšie 20 kusov za 40 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 80, štika —, zubáč 150, jesater 400, okúň — krov za 1 klg.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 140 krov za 1 klg. Brindza 24 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 150, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus — zl. — krov. — 1 klg. divej svine 60 krov, srny — krov. — Zemiaky nové 15 kr. za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15.20	14.60	14.00	13.40	12.60	12.20
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11.20	10.20	7.90	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.60, hrubé po 4.50.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 1.70—2.00, žlté

zl. 1.80—2.40, rožky zl. 3.50—5.00, biele zl. ————
za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. ———— m. c.
Cibuľa zl. 3.50—6.00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: *Hrach* nový 45 kr., čistený starý 7—15 krov za klgr. *Šošovica:* domáca 7—9 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode závratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, závratníkom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržim ani jedného ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Čtené vidiecke obecenstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredávačom zriedkavými líškavými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadostiam kupujúcich.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, není ani prítvrdá, ani príušká a podľuvhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa ku kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevadž následkom tohoto obyčaje zmákné zadná časť kosa.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose «sv. Antona» nemôže sa to stať, ponevadž ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci zamením.

Ceny kosi „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Dĺžka v centimetroch:	70	75	80	85	90	95	100.	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. **Striebornooceľová babka** s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — **Oceľové kosáky** «sv. Antona» po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pridá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je môj ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Oceľová kosa «sv. Antona» Sohra.**

Obrázkové cenúky zašlem zdarma.

(15).

Budapešťianska bursas úradným značením cien dňa 12. mája.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	8.95	9.70	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3210	3260
„ pešťianska	75—80	8.85	9.60	Uhorská zlatá renta 4%	119.60	120.00	Pešť. uh. kupec. b.	1400	1402
„ stolnobelebrádska	75—79	8.85	9.50	„ korunová renta 4%	97.30	97.60	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	7985	8000
Jačmeň (žito)	70—72	7.05	7.35	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.20	101.20	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	334.00	335.00
Jačmeň na krm.	60—62	6.15	6.35	„ premiové úpisý	164.00	165.00	Záložné listy.		
„ na páľku	62—64	5.80	6.10	Uhorská tisako-segedínska požička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	95.50	96.50
„ na várku	64—66	6.60	7.00	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	121.00	122.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	100.50
Ovos	39—41	6.00	6.10	„ vyvázkové úpisý 4%	96.00	97.00	Uh. úver. ústavu s prímou 4%	121.50	122.50
Kukurica	73	4.40	5.95	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	100.75	101.25	Peniaze.		
„ „	—	4.15	4.30	Žreby.			Čisársky dukát	5.69	5.74
„ „	—	11.20	12.00	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsať-frankovník	9.55	9.59
„ „	—	40.—	46.—	Uhorského „Červeného kríža“	9.75	10.25	Nemecká ríšska marka	58.92	59.12
„ „	—	30.—	33.—	Rakúskeho	20.40	20.90	Striebro	—	—
„ „	—	52.00	52.50	Bazilika	6.75	7.25			

Platný od 1. mája 1899.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1899.

Páarkány-Nána - Léva. Léva - Garam-Berzencze.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Páarkány-Nána	ind.	5:35	9:05	4:08	—
Kőhid-Gyarmath	»	5:52	9:22	4:25	—
Kéménd	»	6:07	9:37	4:40	—
Bény	»	6:19	9:49	4:52	—
Csata	érk.	6:31	10:01	5:05	—
Oroszka	ind.	6:47	10:27	5:29	—
Garam-Damásd	»	6:57	10:37	5:39	—
Zeliz	»	7:09	10:50	5:52	—
Nagy-Salló	»	7:36	11:18	6:20	—
Alsó-Várad	»	7:53	11:35	6:37	—
Léva	érk.	8:10	11:52	6:54	—
Léva	ind.	8:20	—	12:12	7:14
Nagy-Kosmály	»	8:38	—	12:30	7:38
Kovácsi	»	8:46	—	12:39	7:48
Garam-Szt.-Benedek	»	9:04	—	12:57	8:19
Ujbánya	»	9:25	—	1:18	8:57
Rudnó	»	9:30	—	1:24	9:08
Garamrév	»	*9:41	—	*1:35	*9:20
Zsarnóca-Fürészmalom	»	*9:47	—	1:42	9:29
Zsarnóca	»	10:00	—	1:55	9:54
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	10:13	—	2:01	10:12
Geletnek-Szklénó (Sz.-für.)	»	10:19	—	2:16	10:33
Garam-Szt.-Kereszt	»	10:37	—	2:35	11:08
Saskó-Váralja	»	*10:44	—	2:41	11:18
Jálna	»	10:53	—	2:53	11:29
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	3:00	11:37

Garam-Berzencze - Léva. Léva - Páarkány-Nána.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30
Jálna	»	—	4:33	—	12:38
Saskó-Váralja	»	—	4:44	—	12:49
Garam-Szt.-Kereszt	»	—	5:01	—	1:06
Geletnek-Szklénó (Sz.-für.)	»	—	5:24	—	1:26
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	—	5:35	—	1:34
Zsarnóca	»	—	6:02	—	2:00
Zsarnóca-Fürészmalom	»	—	*6:07	—	*2:05
Garamrév	»	—	*6:14	—	*2:12
Rudnó	»	—	6:30	—	2:28
Ujbánya	»	—	6:45	—	2:40
Garam-Szt.-Benedek	»	—	7:16	—	3:11
Kovácsi	»	—	7:27	—	3:22
Nagy-Kosmály	»	—	7:38	—	3:36
Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Léva	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Alsó-Várad	»	5:23	—	10:03	4:50
Nagy-Salló	»	5:46	—	10:26	5:17
Zeliz	»	6:08	—	10:49	5:51
Garam-Damásd	»	6:20	—	11:01	6:04
Oroszka	»	6:31	—	11:11	6:23
Csata	»	6:38	—	11:18	6:32
Bény	»	7:09	—	11:36	7:03
Kéménd	»	7:20	—	11:47	7:17
Kőhid-Gyarmath	»	7:33	—	12:00	7:33
Páarkány-Nána	érk.	7:49	—	12:17	7:52

Tót-Megyer - N.-Bélicz. N.-Bélicz - Privigye-Bajmóc.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20
Annamajor	»	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02
Komjáth	»	5:08	12:51	5:00	8:14
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	»	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28
Ivanka	»	5:40	1:23	5:33	8:47
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04
Nyitra	ind.	6:02	1:46	5:55	—
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	6:13	*1:56	6:06	—
Úzbégh	érk.	6:22	2:05	6:15	—
Vicsap-Apáti	ind.	*6:41	*2:25	*6:34	—
Szomorfalú	»	6:51	2:35	6:44	—
Nyitra-Ludány	»	6:13	3:02	7:07	—
Nagy-Tapolcsány	»	7:37	3:25	7:30	—
Bossány	»	7:54	3:42	7:47	—
Chynorán 15. sz. őrh.	»	8:04	3:51	7:57	—
Nyitra-Zsambokrét	»	8:11	3:58	8:04	—
Kis-Bélicz	»	*8:20	*4:07	*8:13	—
Nagy-Bélicz	érk.	8:24	4:11	8:17	—
Nagy-Bélicz	ind.	8:34	4:25	8:22	—
Simony	»	8:45	4:39	8:33	—
Nagy-Ugróc	»	8:55	4:53	8:41	—
Oszlány	»	9:06	5:08	8:52	—
Nyitraszeg	»	9:15	5:20	9:01	—
Nemes-Kosztolány	»	9:32	5:43	9:17	—
Nyitra-Novák	»	9:45	6:01	9:30	—
Koós	»	9:58	6:17	9:43	—
Privigye-Bajmóc	érk.	10:10	6:32	9:55	—

Privigye-Bajmóc - N.-Bélicz. N.-Bélicz - Tót-Megyer.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Privigye-Bajmóc	ind.	3:50	11:3	—	4:55
Koós	»	4:02	11:49	—	5:07
Nyitra-Novák	»	4:14	1:06	—	5:19
Nemes-Kosztolány	»	4:24	12:29	—	5:34
Nyitraszeg	»	4:40	12:44	—	5:45
Oszlány	»	4:48	12:55	—	5:53
Nagy-Ugróc	»	4:59	1:18	—	6:05
Simony	»	5:06	1:27	—	6:12
Nagy-Bélicz	érk.	5:15	1:38	—	6:21
Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36
Kis-Bélicz	»	*5:24	—	*1:57	*6:40
Nyitra-Zsambokrét	»	5:33	—	2:06	6:49
Chynorán 15. sz. őrh.	»	5:40	—	*2:12	*6:55
Bossány	»	5:9	—	2:22	7:04
Nagy-Tapolcsány	»	6:12	—	2:44	7:27
Nyitra-Ludány	»	6:30	—	3:01	7:46
Szomorfalú	»	6:53	—	3:33	8:09
Vicsap-Apáti	»	*6:59	—	*3:40	*8:15
Úzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	*7:28	—	*4:19	*8:44
Nyitra	érk.	7:39	—	4:30	8:55
Nyitra	ind.	7:44	—	5:10	9:30
Ivanka	ind.	8:02	—	5:32	9:23
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	»	*8:17	—	*5:47	*9:38
Komjáth	»	8:32	—	6:02	9:53
Ondrohó	»	*8:41	—	*6:11	10:03
Nagy-Surány	érk.	8:52	—	6:22	10:14
Annamajor	ind.	*9:12	—	*6:45	10:34
Tót-Megyer	érk.	9:22	—	6:56	10:44

Garam-Berzencze - Selmezbánya.

Stanice.	triedy	osobný vlak	
		I-III.	I-III.
Garam-Berzencze	ind.	12:22	5:25
Kecskes 3. sz. őrh.	»	*12:43	*5:49
Bélabánya	»	1:28	6:38
Selmezbánya	érk.	2:03	7:28

Selmezbánya - Garam-Berzencze.

Stanice.	triedy	osobný vlak	
		I-III.	I-III.
Selmezbánya	ind.	9:25	2:55
Bélabánya	»	9:59	3:25
Kecskes 3. sz. őrh.	»	*10:30	*3:39
Garam-Berzencze	érk.	10:50	4:19

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.